

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. д-р Ваня Борисова Божилова

относно дисертационен труд за придобиване на образователната и научна степен „доктор” на тема:

„СТАТУС И РОЛИ НА БЕНЕФИЦИЕНТИТЕ ПО СОЦИАЛНИ ПРОЕКТИ”

Докторант:

ДЕСИСЛАВА ТОДОРОВА ИВАНОВА

Научна област 1. Педагогически науки

Професионално направление 1.2. Педагогика

Научна специалност – Социална работа по проект

Научен ръководител: проф.д-р Силвия Николаева

1. Данни за докторанта

Десислава Тодорова Иванова е родена в гр. Варна. Завършва бакалавърска степен по „Социални дейности” и магистърска степен по „Управление на институции за социална работа” във Факултета по педагогика на СУ „Св. Климент Охридски”. Има професионален опит в областта на социалната работа и социалните дейности, преподавателски и журналистически опит. Работила е и като доброволец с деца с противообществени прояви, хора в риск и стари хора. В хода на своето образование и натрупване на трудов опит тя доразвива своите знания и умения в разнообразни практически полета на социалната работа – водене на случай, интервюиране, работа с общности и др. Придобитото образование и професионалната ѝ експертиза са значими предпоставки за успешното разработване на дисертационния ѝ труд.

2. Представени материали.

Представеният комплект материали от докторант Десислава Иванова е в съответствие с изискванията в *Правилника за развитие на академичния състав на Софийски университет „Св. Климент Охридски”* – чл.67(3).

3. Актуалност на дисертационния труд

Изследваният дисертационен проблем има безспорна актуалност, научна и практико-приложна значимост, която произтича от необходимата корелация и обвързаност на проектното мислене и работа при разработването на социални проекти със статуса и ролите на бенефициентите по тези проекти. Значимостта на статуса и ролята на бенефициента и тяхната динамика (вкл. и трансформации) от етапа на проектния дизайн и планиране, през реализацията на проекта до постигнатите резултати и техния успех и устойчивост е във фокуса на проведеното от докторанта научно изследване. Избраната изследователска теза и поставените цели и задачи са ясно формулирани, системно представени, научно аргументирани и с потенциал за измерване в рамките на планирания изследователски процес.

4. Адекватност на методиката.

Методиката на изследването представлява логична система от теоретико-емпирични методи адекватно разработена и обоснована съобразно обекта, предмета, целта, задачите и хипотезата на изследването. Те са ясни, конкретни и обективно представени.

Обхватът на изследването – като брой и като съдържателни / тематични области – е представителен, за да могат получените резултати да имат статистическа и контекстна значимост.

5. Структура и съдържание на дисертационния труд

Дисертационният труд включва заглавна страница, съдържание, увод, изложение в 4 глави , заключение – резюме на получените резултати с

декларация за оригиналност, библиография (списък с използваните информационни източници) и приложения. Основният текст на дисертацията е в общ обем от 284 страници. Приложенията в обем от 80 страници са представени в отделно книжно тяло.

Списъкът с използвани източници съдържа 199 актуални източници на български (79) и английски език (120). Използвани са и 15 информационни източници за анализ на финансиращи програми, проекто-документи и проекти. Използваната литература е актуална и релевантна в съдържателно отношение на целите и задачите на дисертацията.

В съдържателно отношение трудът се отличава със следните **достоинства**:

- Ясна, логична и системна структура, която дава възможност за съдържателно разгръщане и представяне на изследователските тези, въпроси, търсения и аргументи.
- Добра обосновка в увода на необходимостта от провеждане на научно изследване, което да обвърже особеностите (типологията) на статусно-ролевия профил и динамиката на бенефициентите на социални проекти с характеристиките на системния проектен дизайн. Резултатите от това изследване имат приносен характер за теорията и практиката на социалното проектиране.
- Умело, на базата на личен опит и чрез прецизно позоваване на утвърдени и дефинирани от други автори понятия, са очертани работните понятия – проект, социален проект и неговите особености, бенефициент, статус, роля. Направен е смислово-функционален анализ, който обяснява връзката между тях.
- Теоретичният анализ се отличава с високо равнище на систематизация и обобщеност, научна аргументация и дискурсивност, критичност и търсене на корелационни връзки, функционална приложимост в очертани от докторанта практически полета. Конкретни доказателства за това:

- систематизирани са основните исторически утвърдили се идеи и виждания за проектирането като повседневна човешка практика, като специализирана човешка практика, като социално-педагогическа практика и модел на човешкото учене, като подход за корпоративен и публичен мениджмънт;
- очертани са проявленията на проектирането в сферата на социалните дейности и практика.
- изяснени са теоретичните основи на социалното проектиране чрез анализа на теории и подходи, обясняващи социалното функциониране и взаимодействието на личността със заобикалящия я свят.
- представени са различни дискурси, употреби и ефекти на социалното проектиране и подходи към същността на социалния проект.
- изяснена и анализирана е корелацията статус – роля, както и проявленията на тази динамична връзка чрез представяне на водещи теории и концептуални идеи за социалните роли.
- направен е критичен анализ на социалната роля „бенефициент” като индивидуално и групово значима роля.
- обосновани са идеи за функционалното приложение на социалните проекти в различни сфери на обществената практика и разбирането им като инструменти за проучване и въздействие върху широк спектър от социални проблеми.
- Осъщественият интердисциплинарен анализ дава възможност на докторанта да разработи авторски модел на статусно-ролеви профили на бенефициентите на социални проекти, който служи като инструмент за проучване / изследване на връзката бенефициент – социален проект.
- Реализираната изследователска програма съдържа и проектира смислово-функционални връзки, които докторантът прецизно проучва и изследва.

- Предложена е ревизия на матрицата на логическата рамка, така че тя да интегрира в себе си и бенефициента на проекта. Това е един от основните приноси на дисертационния труд.
- Показана е изследователска култура при планирането и реализирането на научното изследване, по отношение на събраните данни, тяхната интерпретация и онагледяване за доказване на авторските идеи.
- Подходът към емпиричната проверка на хипотезата е научен, логико-систематичен и детерминиран на концептуално, процесуално-дейностно и оценъчно ниво. Доказана е корелацията между значимостта на статусно-ролевия профил на бенефициента и неговата динамика на всяко от равнищата.
- Обобщените изводи по равнища на емпиричната работа и по разработената от докторанта критериална рамка се отличават с конкретика, но и многоаспектност на анализа.
- Изведените ключови концептуални изводи и препоръки са значими за практиката на социалното проектиране.
- Езикът и стилът на писане са научни, но достъпни и разбираеми.

Цялостният труд е доказателство за научно обоснована, системно планирана и реализирана изследователска програма, която се отличава с ясни изследователски параметри, добър баланс между теоретичната и емпиричната част и компетентна интерпретация и тълкуване на получените данни. Постигнатите резултати имат безспорна научно-приложна значимост.

6. Научни приноси

Подкрепям и се присъединявам към формулираните от докторант Десислава Иванова теоретико-приложни приноси на дисертационния труд. Те очертават ценностната значимост на изследването за теорията и практиката на социалното проектиране и за успешното управление на иновациите в социалната практика, но едновременно с това показват и

модел на изследователска работа в областта на хуманитарните и социалните науки.

6. Авторство на дисертационния труд

Дисертационният труд съдържа ясни доказателства за авторство – както в своята теоретико-аналитична, така и в емпирично-интерпретативната си част. В края на дисертационния труд авторът декларира автентичността на своя труд и коректността на използването на различните източници на информация – приложена е „Декларация за оригиналност”.

7. Преценка на публикациите

По тематиката на дисертационния труд Десислава Тодорова Иванова е представила 4 публикации – две студии, една статия в електронно списание и едно съобщение в сборник с докторантски изследвания. Всички публикации са във връзка с темата и проблематиката на дисертационното изследване и представят значими негови страни.

8. Автореферат

Авторефератът е разработен съгласно изискванията за такъв вид разработка и представя в структурно и съдържателно отношение дисертационното изследване. Той е с обем от 75 страници.

9. Бележки, препоръки, въпроси.

С оглед направеното научно изследване, постигнатите резултати и критична самооценка, препоръчвам на автора да продължи своята изследователска работа в полето на социално-образователните изследвания.

Въпрос: От позициите на реализираното вече научно изследване, как определяте мястото на бенефициента на социален проект в ревизираната матрица на социалното проектиране (логическата рамка) – в статична или динамична перспектива?

10. Заключение

Дисертационният труд съдържа научни и научноприложни резултати с оригинален принос в науката, показва задълбочени теоретични знания в изследваната област и способност за самостоятелно научно изследване. Предвид безспорните му достойства **гласувам положително** за присъждане на образователната и научна степен «доктор» на Десислава Тодорова Иванова.

20.04.2017 г

Рецензент:

(доц. д-р Ваня Божилова)